

Повеќе од очигледно е дека светот влегува во уште една епизода на тензии и напнатости меѓу двата ривалски блока. Како минуваат годините сè поизразено е чувството дека не се избираат никакви средства за да се дојде на планетарниот трон, да се завладее со другиот, да му се наметне својата волја на третиот. Живееме во една ера на софистициран неоколонијализам, кој по природата на нештата е многу полош и поперверзен дури и од оној класичниот, кој го познава историјата. Но, каде што се силата и моќта, таму ја нема правдината. Политичките и економските промени ги променија постојните односи меѓу државите. Униполарноста во односите која ги одбележа децениите наназад натера многу земји да размислуваат како да се отргнат од пазувите на големите сили. Тие се обидоа да ја земат судбината во свои раце и да го направат истото она што го прават САД, Русија и земјите од Европа. На светскиот полигон се враќа мултиполарноста. Иако има поборници за елиминирање на таков тип односи, сепак тоа е неминовен исход од технолошкиот развој, пред сè, на азиските земји и издвојувањето огромни финансиски средства за модернизирање на оружјето и развојот на нуклеарните капацитети. Лавината поаѓа. Кој во која сфера ќе завладее во наредните децении е повеќе од непознаница. Актери има многу, а состојбите драматично се менуваат со секоја измината година. Паралелно со јакнењето на националните економии, се загрози безбедноста и кај земјите се зголеми стравот од надворешни удари, не само во воена, туку и во економска, политичка, па и културолошко-цивилизациона смисла на зборот.

Пишува: Мишко ТАЛЕСКИ

КОЦКАТА КОЈА ГО ВРТИ СВЕТОТ

ВАЛКАНАТА ЕКОН НА МОЌНИТЕ ГО ДРЖАВНИОТ СИС

Во првата деценија од XXI век односите во светот придонесоа националната безбедност на една држава повеќе да се базира на економската отколку на воената моќ. Развојот на компаниите и нивното влијание врз државите ја фрли во сенка силината на армиите. Оттука, многумина познати аналитичари денес го поставуваат прашањето дали оружјето е главното средство за војување? Едноставно, економско-финансиските корпорации почнаа да ги креираат и меѓународните односи, многу повеќе отколку соодветните влади на силните држави. Тој тренд не само што јакне, туку станува и практика во обидот една држава да се наметне врз друга. Преку тие компании се остваруваат стратешките планови на моќните земји, како и интересите на оние кои работат во сферата на информативната технологија и разуднавањето. Сè почестото отворање нови филијали и ограноци на странски банки и осигурителни компании, е доволен показател дека парите станаа оружје на државите. Дури и денешното постоење на неколку одредени светски глобални ор-

ганизации е во прилог на ширењето на моќта и влијанието на економските компании. Како пример може да се земе НАТО алијансата. Тоа е западна организација чие постоење се оправдуваше со заканите, кои доаѓаа од источниот блок, пред сè, од Советскиот сојуз, за време на Студената војна. Откако во деведесеттите години на минатиот век веќе не постои Варшавскиот пакт и се распаднаа неколку социјалистички држави, по некој автоматизам требаше да престане и постоењето на НАТО. Опасноста веќе ја немаше. Но, некои кругови проценија дека Алијансата мора да продолжи да егзистира. Земјите-членки на воениот пакт сметаа дека ќе имаат повеќе штета од распаѓањето на таа организација, отколку корист или заштеда. Јавна тајна е дека денес најмногу профит се постигнува во воената индустрија, која дури поттикнува регионални и локални војни, само за да може да профитира. Едноставно, денес војните се водат заради бизнис. Во тие проекти жртвите се сосема небитни. Паралелно со тоа, воено-индустрискиот комплекс со себе повле-

ЕКОНОМСКОТО ВОЈУВАЊЕ ПОСИЛНО ОД АРМИСКОТО

По распаѓањето на источниот социјалистички блок, западните земји кои ја водат светската економија, својот успех го постигнуваат благодарение и на класичното шпионирање, но и со софистицираните облици на разузнавање. Тука, пред сè, значајна е т.н. економска шпионажа. Таа се занимава со собирање економски податоци, анализи и информации за технологиите, бизнис врските, цените на производите, како и финансиските планови на ривалите во бизнисот. Цел е да се надмине и да се порази конкуренцијата. Токму заради тоа денес бизнис разузнавањето достигнува неверојатно ниво. Вистинската информација за противникот на една економска компанија е подеднакво важна колку и капиталот на таа компанија. Станува збор за економска војна, која ги надминува дури и класичните цели на воено војување.

ПАРИТЕ НЕ ПОЗНАВААТ ГРАНИЦИ

Капиталот кој денес се шири низ светот не познава граници, религии и етнети. Тој е глобализиран. Одамна планетата е во еден неповратен процес на интерконтинентална интеграција. Во тие рамки се вклучени земјите во развој и недоволно развиените држави, како корисници на услугите на големите корпоративски гиганти. Малите стануваат зависни од големите, па често нивните национални економии претрпуваат сериозни удари поради огромните влијанија на надворешните стопански и финансиски фактори. Глобализмот го урна митот на сувереноста. Затоа веќе е наивно да се постави прашањето, што бараат Американците во Ирак или во Авганистан, потоа зошто Русите толку силно го бранат Косово и сл. Тие одамна ги надминале своите сопствени национални идеологии. Додека едни се спасуваат за да не исчезнат од светското општење, други се обидуваат својата идеологија и економија да ја наметнат врз трети. Како да се протолкува паролата или мотото - Европа без граници? Обидот за постепено укинување на граничните бариери меѓу државите е само со една цел, полесно да се наметне влијанието на моќните земји врз помалку моќните и со тоа да се создадат зависни територии со зависно население, кои ќе бидат искористени како слуги и амали на "големите". На тој начин, ќе се создаде диригиран економски развој на недоволно развиените подрачја. Значи, ќе се развиваат само оние области за кои големите сили ќе имаат сопствен интерес и профит. Досега анализите многу пати покажале дека транснационалните компании, покрај тоа што можат да придонесат за развојот на одредена држава, истовремено можат да бидат и генератор на криза. Имало многу случаи кога корпорациите предизвикуваат дестабилизација на одредено општество, како услов за промена на политичкото општење и политичката идеологија. Значи, може да се промени севкупното општествено и државно уредување. Веднаш потоа се менува и меѓународната положба на соодветниот државен субјект. Тоа многу пати досега го поттикнале и го направиле ММФ и Светска банка, но и други финансиски институции. Преку овие глобални перални на пари високоразвиените земји буквално го условуваат идното егзистирање на многу држави во светот и го насочуваат нивниот економски развој. Со наметнувањето кредити и наложувањето кои реформи да ги прават, овие институции стануваат креатори на еден нов светски поредок. Често знаат да ја инструментализираат и улогата на светската организација, преземаат чекори со кои се

ОМИЈА УПРАВУВА ТЕМ НА СЛАБИТЕ

куваше низа други гранки, кои стануваат сè попрофитабилни и покорисни за одредени општества. Затоа НАТО мора да постои и под променети геополитички односи. Вешто се конструираат и се произведуваат мини војни, кои имаат само цел да го оправдаат постоењето на западната Алијанса.

МОЌТА НА БАНКОТИТЕ ПОГОЛЕМА
ОД МОЌТА НА ОРУЖЈЕТО

кршат многу меѓународни повелби, но никој не може да им застане на патот. Советот за безбедност стана неефективно тело со драстично опадната моќ на одлучување. Неговата улога ја преземаат одделни влади, финансиски институции и мегакомпани.

ЗАТСКРИЕНИТЕ ПЕРФОРМАНСИ НА НОВИОТ СВЕТСКИ ПОРЕДОК

Со сите овие геополитички и геостратешки промени во светот дојде и до ново поимање на безбедноста и нејзиното значење. Веќе го нема традиционалниот систем на чување на државноста и нејзините витални органи. Транснационални компании и глобални безбедносни организации се појавуваат

Големите сили имаат практика да им даваат заеми на земјите во развој, но ќе постават и такви услови, така што државите кои треба да ги вратат кредитите, не се во можност тоа да го сторат. Како се одложува плаќањето, така се поставуваат сè потешки политички, па и идеолошки услови. Заканите со сила ја обезбедуваат понизната послушност на земјата зависничка. Средствата кои супер силата ги употребува за да ја натера марионетската влада на една земја да игра така како што ќе ѝ свират, се различни: политичко маргинализирање, финансиска и стопанска блокада, па сè до воен напад врз неа. Користењето на економските средства за политички или за воени цели, исто така, опфаќа повеќе сегменти: забрана на увоз и на извоз, ембарго, уцени, закани, обид за економско потчинување и сл.

како чувари на мирот и сигурноста на речиси сите континенти. Ретки се државите кои се потпираат само врз сопствената моќ за справување со надворешниот непријател. Заедно со воената надмоќ на западниот свет врз источниот, со вклучувањето во одредена воена операција постепено се создава простор за наметнување на одредена цивилизација врз друга. Тоа е заткулис-

РЕГИОНАЛНИТЕ ВОЈНИ СЕ ПРЕДУСЛОВ ЗА ЕКОНОМСКО ВЛАДЕНИЕ НА ГОЛЕМИТЕ СИЛИ

ната игра на моќните држави. Доминанцијата, форсирањето на тугата цивилизација и наметнувањето на сопствената идеологија, се најголемите причини заради кои денес повторно имаме период на зачеток на нова студена војна. Во својата идеологија НАТО содржи токму вакви затскриени перформанси. Со т.н. организациона промена во доктрината, Алијансата се обидува да воспостави елементи на нов светски поредок. Се настојува да се создаде нов распоред на силите, пред сè, на територијата на Азија, од каде доаѓа најголемата политичка, економска и воена опасност за западната хемисфера. Стратегијата вели дека никој не смее да ги загрози глобалните економски и финансиски интереси на Западот. Затоа е потребен престиж над другите земји, наметнување на капиталот врз послобите за тие да се придобијат. Тој престиж не може да се оствари без фингирани војни ширум планетата, војни кои ќе бидат контролирани од самите иницијатори за да не ги преминат границите на дозволеното. Овие планирани судири се наменети за земјите од поранешниот трет свет, но и за оние општества во кои егзистираат повеќе национални заедници. Затоа денес постојат многу новосоздадени држави, кои помогнати од Западот егзистираат како независни. Истовремено, истите тие минијатурни субјекти, без соодветна историска поткрепа на постоењето, се обично средство во рацете на светските компании за постигнување одредени цели. За таквите мали земји доволно е што ѝ се радуваат на независноста, бидејќи народите во нив сè уште не ги надминале националните идеологии. За малите земји се формираат нови државни војски, а паралелно со нив и НАТО нуди соодветна заштита. Значи, повторно работи и профитира воената индустрија. Од друга страна, пазарот е монополизиран. Профитот го добива само онаа компанија, која е во

Најинтересен светски регион за Западот секако е евроазискиот. Во таа област се наоѓаат околу триесетина држави, со мешан етнички и верски состав. Тоа е идеален полигон за наметнување на стратегијата и идеологијата на големите сили и нивните мегаломански стопанско-финансиски корпорации. Токму и затоа современите војни се водат на тие простори - Балкан, Блиски Исток, Кавказ... Станува збор за држави погодни за политичко-економски експерименти на западните геостратези. Цел е да се дојде до Индија и до Кина, како држави кои најмногу ги загрижуваат САД и Европа. Нивната регионална моќ, полека но сигурно, од година в година, прераснува во светска, што не оди во прилог на ширењето на западната цивилизација.

политичко сродство со креаторот на системот. Се разбира, државните органи мора да бидат послушни и да ги спроведуваат задачите на надворешните наредбодавачи, зашто во спротивно ќе бидат елиминирани од власта и на нивно место ќе бидат поставени нови марионети. Тоа е денешната светска реалност. Едноставно, така функционира сè.